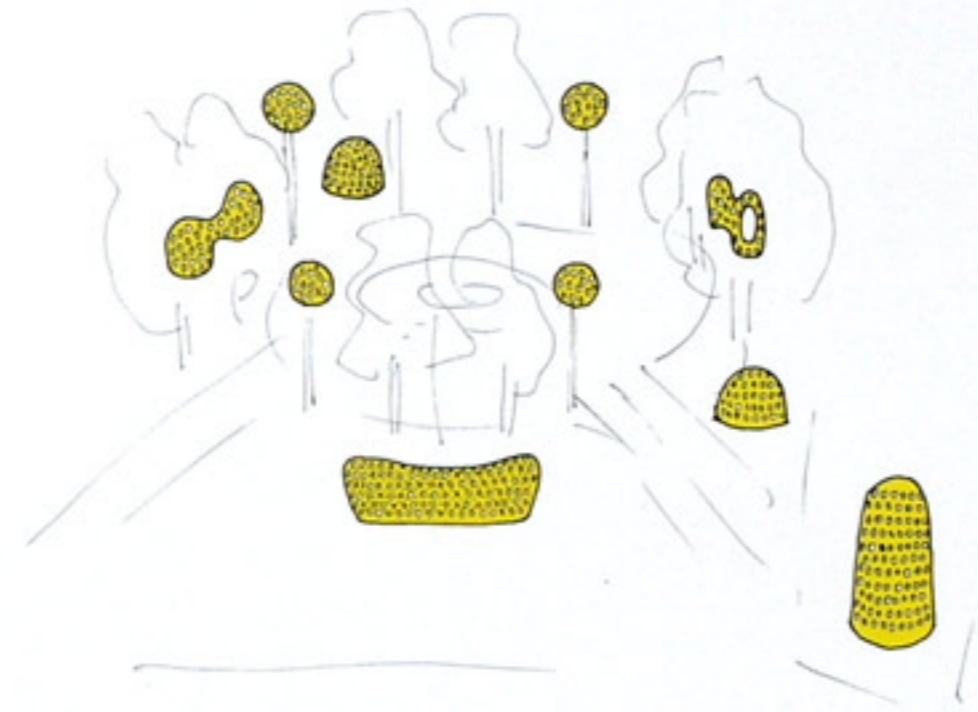

MILOSLAV FEKAR

TVAR A SVĚTLO
PRO MĚSTO ZLÍN

Mezi představiteli nejmladší generace českého výtvarného umění zaujímá stále vyhraněnější místo sochař Miloslav Fekar. Počínaje prvními zveřejněnými realizacemi vyvolal pozornost především dvěma kvalitami: důsledným zkoumáním současných možností jazyka geometrie a důsledným aktualizováním jedinečnosti místa. Radikální morfologická oprostěnost minimalistické proveniencie se uplatnila nejen v jeho především pro vlastní zkušenost vzniklých (a fotograficky dokumentovaných) realizacích v přírodě, ale i v první z velkých realizací, interpretujících danosti určitého architektonického prostoru, když roku 1994 na hradě Helfštýně uskutečnil svůj projekt Dělení věčnosti. Tehdy napjatými provazy zviditelnil osy všech místností původního paláce, u nichž dávno chyběly stropy, takže zhmotněný koncept spojoval přehodnocení zkušeností land artu direktivou zásahu, volba geometrických elementů a způsob jejich řazení pak reflektoval poučení minimal artu. Ale výsledek již byl jedinečný právě svými referencemi k jedinečným místům a radikálností artikulace.

V následujících letech jsme si ovšem umělce spojovali především s robustními dřevěnými plastikami – nebylo divu, těžko by v českém prostředí mohl prakticky rozvíjet linii tak oprostěných řešení... Jeho dřevěné plastiky, především samozřejmě (bohužel pouze částečně realizovaný) projekt do pražské Stromovky, symptomaticky charakterizovaný jako autorova první samostatná výstava, již svědčily o jiném posunu v hodnocení minimalistické lekce. Rodák z Hranic nemohl neobdivovat jedinečné dílo o generaci staršího Jana Ambrůze (kterého navíc osobně od dětství znal), jeho schopnost pře-

hodnotit jazyk minimal artu, vložit do něj novou sémantiku, která byla zakladatelům tohoto usilování cizí – oni sledovali své krajně redukované formy jako v podstatě neosobní, pouze o své vlastní podobě a přítomnosti referující díla. Ambrůz propojil tyto zkušenosti zase s významovostí, prostředkovanou postkonceptuálním myšlením. Fekar s ním sdílel zájem o jedinečnost materiálové artikulace, akceptující zejména u rozměrných realizací ze dřeva i poněkud rustikální charakteristiky, a připojoval jako sémantickou interpretaci také vzájemnost funkčního a nefunkčního (Most pro Stromovku, 1999 či Chrámeček pro Stromovku, 1996 atd.). Důsledně také Fekara odlišovala potřeba interakce s konkrétním prostorem, konkrétním místem se všemi konotacemi, které si přináší... Logicky proto rozvinul projekt Putování, tematizující proměnu charakteristik různých míst identickými sochařskými prvky. Od svých tvůrčích počátků vstupoval a stále častěji a stále programověji vstupuje do veřejného prostoru, většinou do exteriérů, v nichž skutečně může pobývat celá řada lidí, především do parků. Ty se staly modelovým místem jeho uměleckého zájmu – uvědomuje si, že park je fenomén na pomezí přírodního a umělého, je to příroda člověkem již radikálně transformovaná i zformovaná, ale je to jediné místo, v němž se zejména obyvatelé měst vůbec mohou dostat do kontaktu s přírodními jevy a ději. Většinou díky nejrozličnějším rostlinám jsou parky místem, díky nimž je možno neopustit město a přece prožívat proměny v čase, střídání ročních období i přírodní procesy od zrození k zániku.

Podstatným kvalitativně novým aspektem Fekarových prací z posledních let je proměna sochařské

Ležící ulita, dubové dřevo 110 x 90 x 360 cm, 2003

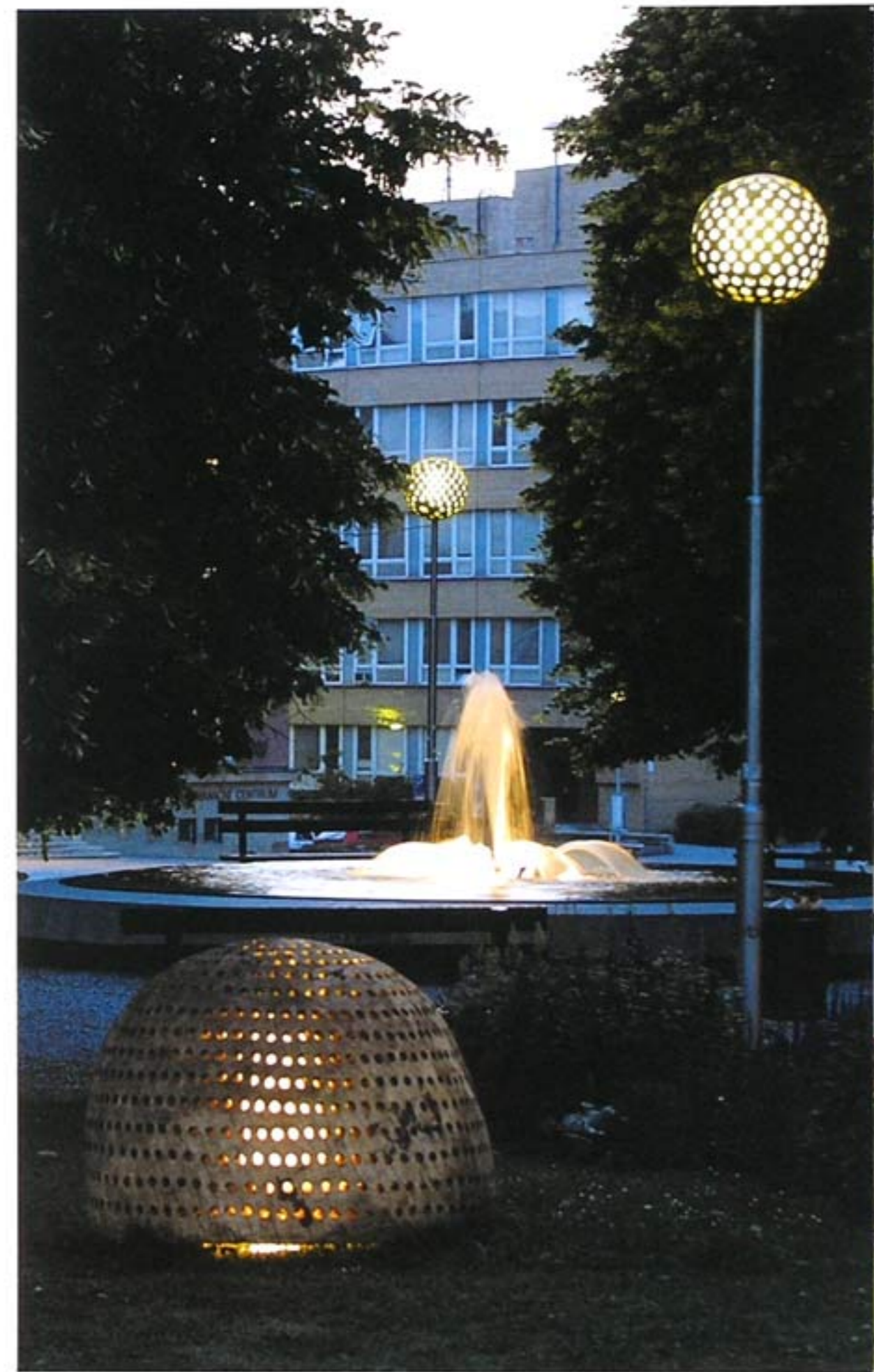

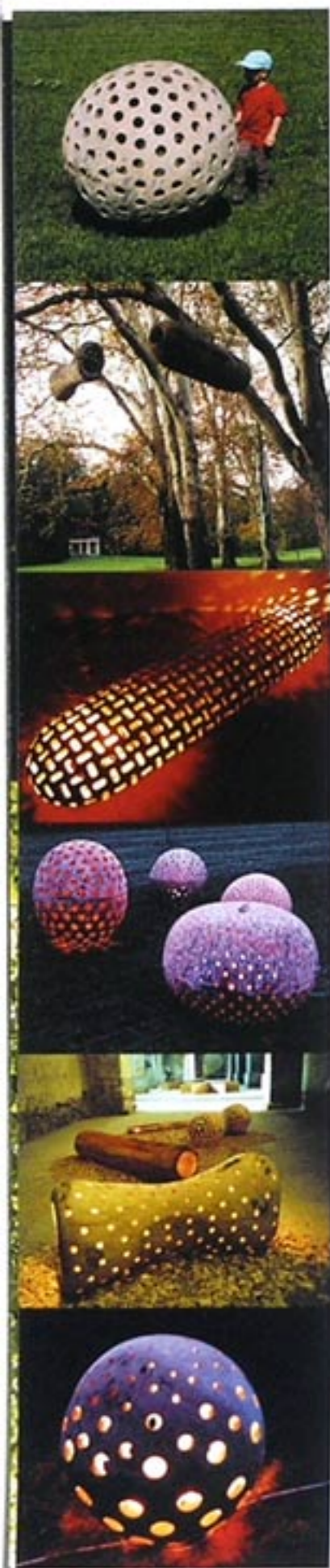
morfologie. Od roku 2000 byly postminimalistické konstrukce vystřídány jinými útvary, sice také radikálně reduktivními, ale vycházejícími dřív z organického tvarosloví biomorfních přírodních reálií – takové od počátku tvořily nedílnou součást autorova usilování, komplementární k tvarům a skladbách konstruktivně-architektonickým. Nyní je autor absolutizoval. A to umožnilo další proměnu – jejich vnitřek je možno vydlabat, takže jednotlivé dřevěné schránky se stávají jakýmsi velikými ulitami či schránkami. Viditelné a neviditelné formy představují logicky spjatý celek, ovšem my vidíme pouze ony vnější... Postupně si umělec uvědomuje, že vztah mezi přítomnou a nepřítomnou hmotou je základním sochařským problémem a ověřuje, jak by bylo možno vnější a vnitřní rovinu propojit. Jeho tématem se stává právě souvztažnost mezi nimi – konkretizuje ji stovkami kruhových otvorů, kterými stěny víceméně pravidelně provrtává. Tento rastr zvětšených bodů je novou cestou, jak učinit součástí artikulace celého díla geometrický řád – ten, jenž byl dominantním u řady dřívějších konstrukcí. Nyní je amalgamován v procesu perforování organického geometrického tvaru. Dřevěné, ale také opukové a pískovcové skořápky a schránky dostávají novou významovost – lapidární postminimalistická forma je proměněna v útvar, v němž se tematizuje vztah mezi „uvnitř“ a „venku“, přítomné a nepřítomné je nyní stejně důležité. V této situaci umělec objevuje a do svých prací naprosto logicky začleňuje nový aspekt – vztah formy a světla. Ne již jednoznačnost geometrického minimalistického či postminimalistického útvaru, ale organická, „biologická“ oproštěnost, evokující to, co známe z přírody, od rostlin i od

Kulovitá ulita na stopce, lipové dřevo ø 60 cm, 2003

živočichů... A uvnitř jednotlivých útvarů umísťuje výtvarník světelné zdroje, případně barevné. U instalace v přestřešeném nádvoří hranického zámku to bylo světlo červené... Sochařova díla se stávají díly (především) pro podvečer, večer a noc, kdy můžeme vnímat nejen sestavy jednotlivých skořápek, jejichž konstelace – kdo chce, může je „číst“ jako metaforu souhvězdí – ale jako vyšší celek funguje díky tomu, že všechny, sice podobné, ale morfologicky rozlišené tvary sjednocuje perforace jako další vizuální charakteristika. Právě tyto perforace je vztahují do jednoho úhrnu – vnímáme zrovna tak jedinečnost a odlišenost každého tvaru, byť zůstáváme ve sféře postminimalistické organické geometrie, jako to, že všechny mají svůj společný rodový znak – perforaci. A ta zase je předpokladem jejich další komunikativní funkce. Jakmile se stmívá, není již důležitá jednoznačnost forem ani zásahů do nich, ale proměnlivost toho, co můžeme vnímat díky světlu, které z nich vyzářuje. Mohli bychom říci, že to jsou jakési schránky na světlo (a světlo má v našem povědomí i podvědomí řadu významů!), ovšem umístěné tak, aby se s nimi člověk skutečně dostával do kontaktu. V Hranicích bylo možno kolem nich chodit. Svůj jedinečný projekt pro centrum Zlína, pro náměstí Míru, připravil Fekar tak, že vycházel ze struktury parčíku, majícího podstatný podíl na jeho vizuální podobě a především na komunikaci, kterou lidem umožňuje. Optimálně zareagoval i na technologické danosti a některými svými schránkami překryl zdroje veřejného osvětlení, jiné zavěsil do větví stromů, další postavil na trávu... Z diváka se tak stává aktivní partner, který vstupuje do hry, objevuje tyto proměněné a nové světelné zdroje

*Noční pohled
na levotočivě vylézající a kulovité ulity, 2003*

Zmínka v publikacích:

- Demartini – Sochařská škola II, Galerie Medium, Orman, Bratislava 1993
- Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–98, Výtvarné centrum Chagall, Ostrava 1998
- Sochařské sympozium Sloup 98, Galerie Caesar, Sprint Olomouc 1998
- Grand Prix obce architektů, Architekt, a.f. BKK, Praha 2000
- Moderní socha v Praze, Agentura Kdo je kdo, Praha 2000
- Sochařské sympozium Přední Kopanina 2001, Ledoborec, Praha 2001
- Strasse der Skulpturen, Plauen 2002
- Osobnosti české současnosti Agentura Kdo je kdo, Praha 2002
- Nejmladší, NG Veletržní palác, Praha 2003
- Osobnosti české architektury Agentura Kdo je kdo, Praha 2003

Výstavu pořádá:

Magistrát města Zlína – odbor kultury a odbor městské zeleně.
 Zvláštní poděkování paní Ireně Ondrové, náměstkyni primátora za podporu této akce.

Projekt podpořili:

Nadace Tomáše Bati,
 Technické služby Zlín s.r.o.,
 Vatrans Zlín v.o.s., Jan Novák, Věžky.

Pohled na stojící, ležící a pravotočivě vylézající ulitu, 2003

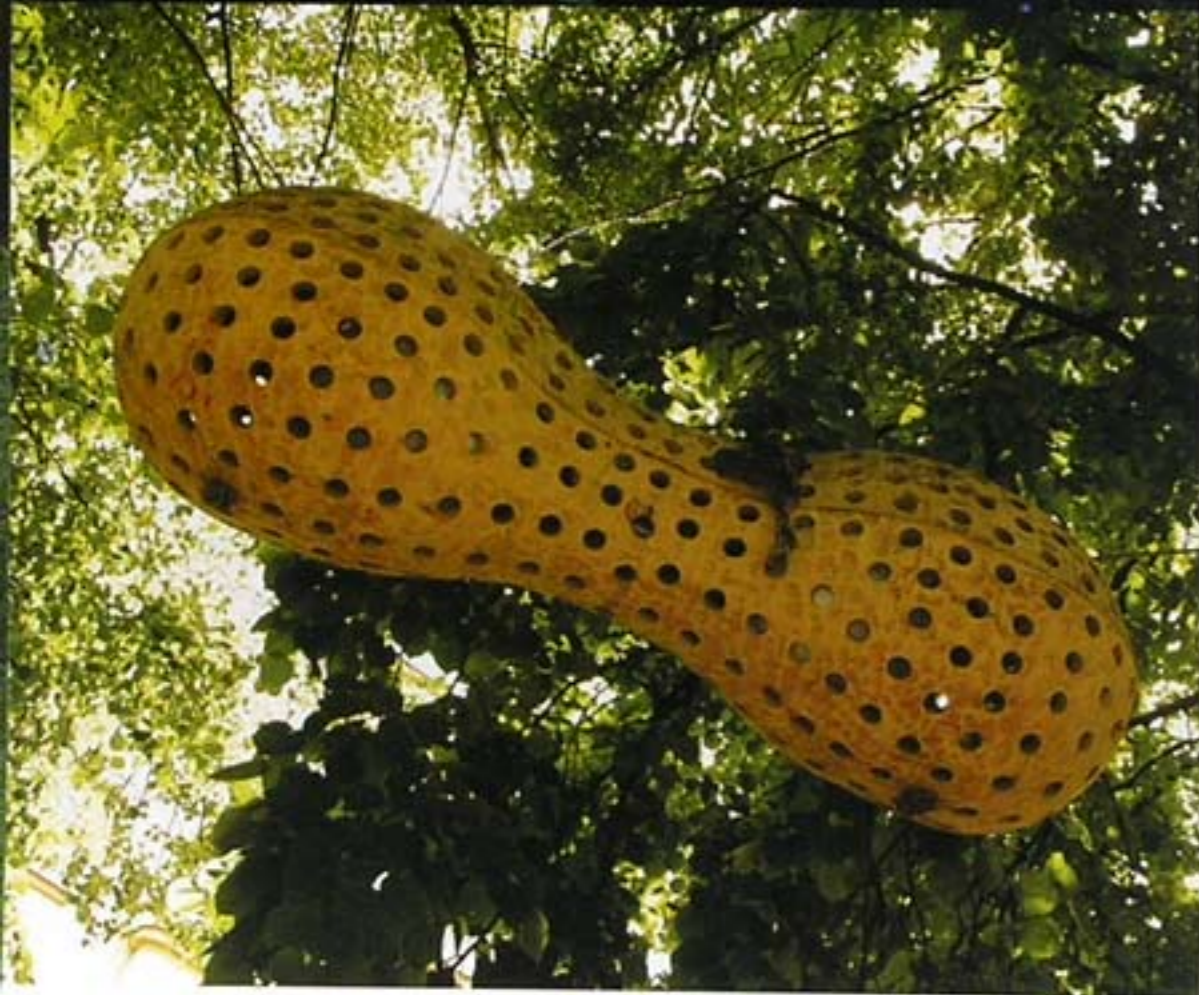
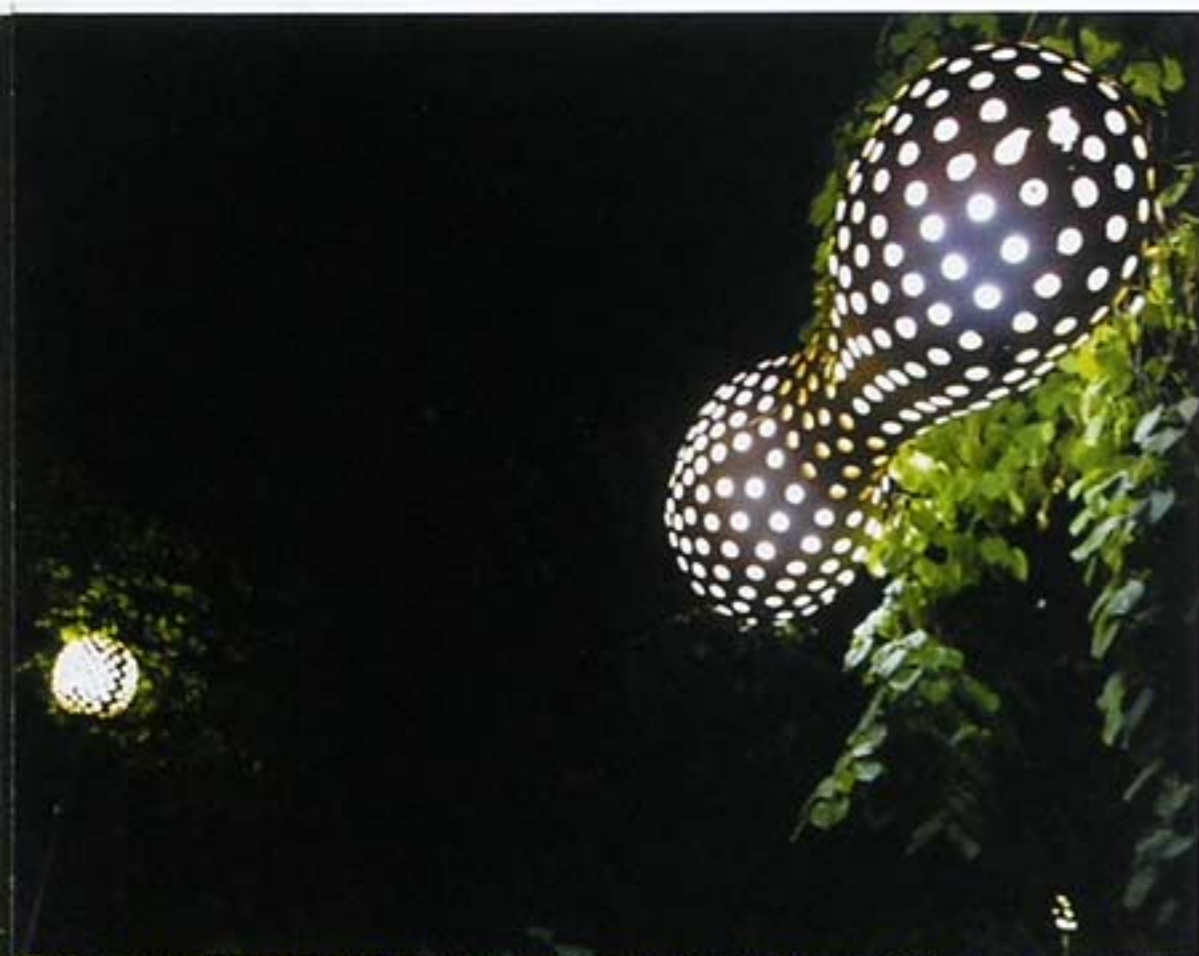
a jejich „smysl“. Ten není v jakékoliv utilitárnosti, ale naopak v poskytnutí maxima estetických a komunikačních zážitků a prožitků. Některé sochy zpozorujeme „na první pohled“, jiné budou možná chodci objevovat postupně... Tak, jako budou objevovat i proměny této výstavy v centru Zlína v průběhu dne a noci i v průběhu měsících se ročních období s jejich danostmi. Teprve ve vzájemné interakci jednoduchých útvarů a světla se zpřítomňuje nejen jedinečnost obou těchto fenoménů, ale také jejich sounáležitost. Světlo se zde stává sochařským fenoménem par excellence. Ale tato sounáležitost tvarů a jejich metamorfóz světlem je podmíněna jediným – přítomností člověka.

Již léta se (nejen) u nás mluví o „umění ve veřejném prostoru“, s vědomím, že do specifických lokalit galerií a muzeí umění každý člověk hned tak cestu nenajde. Jsou díla, která jinde být dostupná nemohou, ale o to cennější je, že se najdou originální tvůrci, kteří jdou divákovi vstříc, tam, kde je on sám... A Miloslav Fekar optimálně stvrzuje, že takto mohou mezi lidmi vstoupit nejen práce, mající bezprostřední společensko-kritické poselství, ale i takové, jejichž sdělením je nová autonomní vizuální kvalita, vyšlá z přehodnocení čisté práce s geometrickými elementy... Pro zasvěceného diváka budou světlo a tvary originálním rozvinutím jedné linie modernistického i postmodernistického umění, pro nezasvěceného to je nová estetická zkušenost v exteriéru města, které svou architekturou k rozvoji konstruktivního myšlení výrazně přispělo.

Jiří Valoch

Noční pohled na ležící a pravotočivě vylézající ulitu, 2003

Miloslav Fekar, MgA.
 Narozen 7. 6. 1973 v Hranicích, Česká republika
 Bezměrov 115, 767 01 Kroměříž
 Tel.: +420 573 362 098, + 420 604 845 232
 E-mail: pmfekar@volny.cz, www.volny.cz/pmfekar

Studia:

- 1988–92 SUPŠ v Uherském Hradišti, obor malby
- 1992–96 AVU v Praze, ateliéry sochařství
 (Hugo Demartini, Jan Hendrych,
 Jindřich Zeithamml)
- 1996–98 FaVU při VUT v Brně,
 ateliér sochařství (Vladimír Preclík)
- 1996–00 DAMU-ALD v Praze,
 obor scénografie (Miroslav Melena,
 Pavel Kalfus)

Samostatné výstavy:

- 1999 Park Stromovka, Praha
- 2000 Synagoga, Hranice
- 2000 Valy a sklepení východočeské galerie,
 Pardubice
- 2000 Bývalý kostel sv. Václava, Opava
- 2001 Podzámecká zahrada,
 Muzeum a skleník Květné zahrady,
 Kroměříž
- 2002 Zámek, Hranice
- 2003 Náměstí, Zlín

Realizace:

- 1994 Altán pro jednoho člověka, Praha
- 1995 Chrámeček na Psí louce ve Stromovce, Praha
- 1998-01 Portál a vrata, Hrubá Skála
- 1998 Schody, Zvíkovec
- 1999 Mostek ve Stromovce, Praha
- 1999 začátek dlouhodobého projektu
 sochařského sadu, Bezměrov

Ulita (burák), topolové dřevo ø 60, d. 160 cm, 2000

Výběr z kolektivních výstav a rezidenčních pobytů:

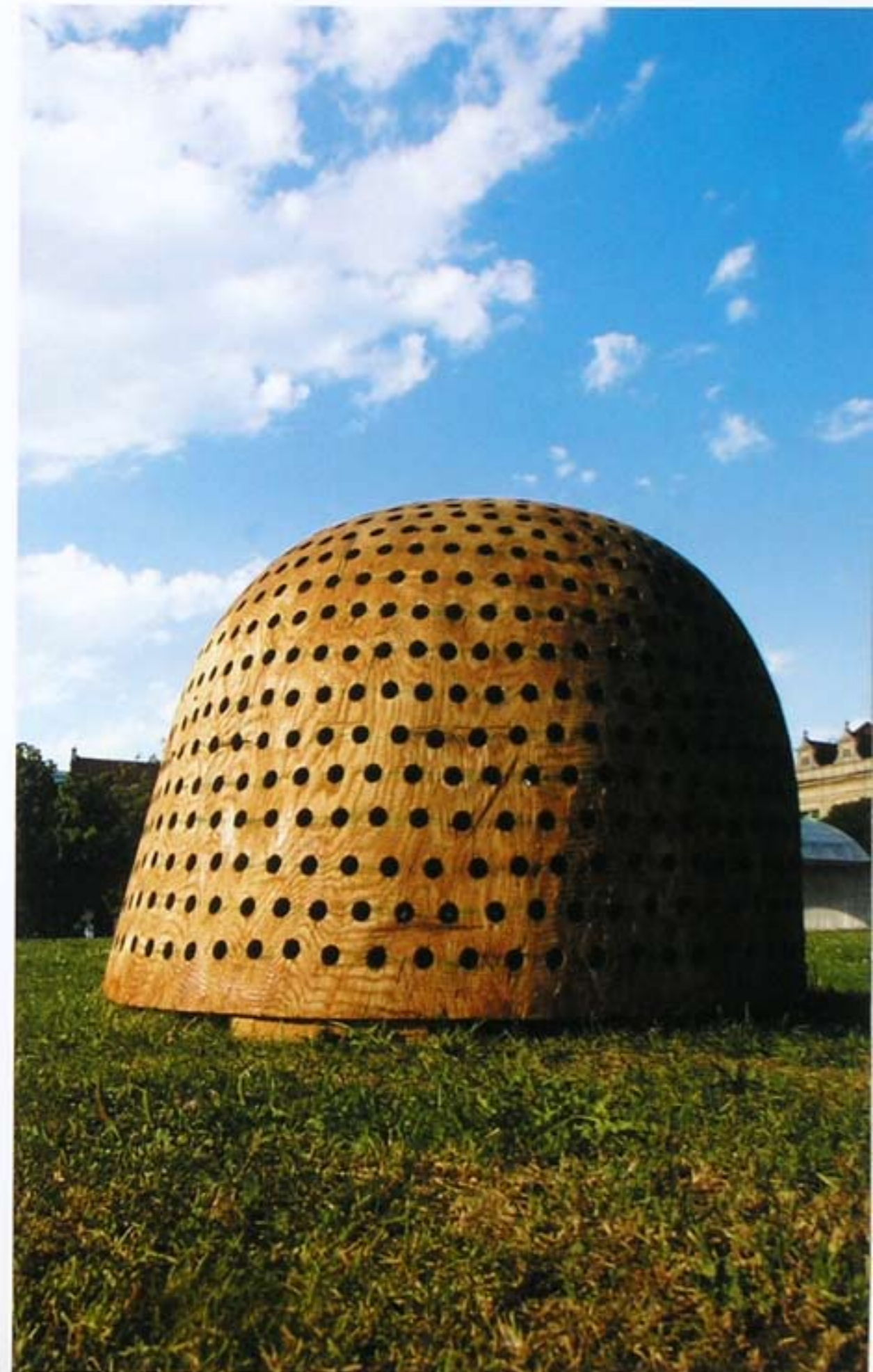
- 1993 Galerie Medium, Bratislava
- 1994 hrad Helfštýn
- 1996 Králíky
- 1997 Kaāmkapää, Finsko
- 1998 Rezidence Plasy
- 1999 Galerie AVU, Praze
- 1999 Rezidence Art-Omi stát New York, USA
- 1999 Demolice-4+4dny v pohybu, Praha
- 2000 Lázně Bludov
- 2000 hrad Sovinec
- 2000 Erlbach, Německo
- 2000 Rezidence Čimelice
- 2001 Muzeum, Uh.Hradiště (Návraty III)
- 2001 jízdnárna, Valtice (Velký formát)
- 2002 Galerie Navrátil, Praha (Přední kopanina)
- 2002 Sýpka, Klenová (Divočina)
- 2002 komplex Slovanský dům, Praha
 (Obytný prostor)
- 2003 Muzeum, Kroměříž
 (Sochaři zlínského kraje I)
- 2003 Veletržní palác, Praha (Nejmladší)

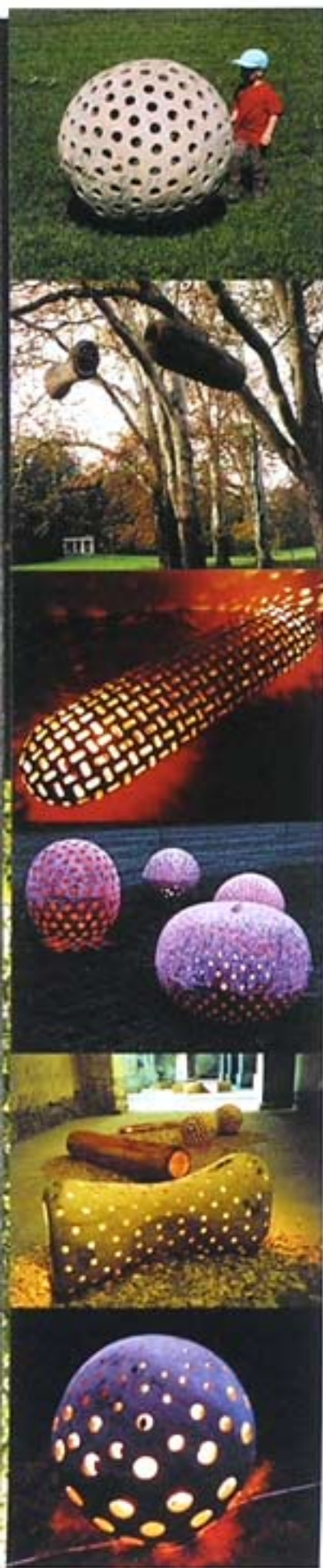
Katalogy k výstavám:

Miloslav Fekar

- V parku Stromovka, Fokus, Praha 1999
- Synagoga Hranice, Inka, Hranice 4/2000
- Pardubice, Inka, Hranice 6/2000
- Nebe na zemi a Světelné děrové ulity,
 Retis Krnov,
 Opava 12/2000
- Projekt Putování, Katos Přerov,
 Kroměříž 2001
- Tvar a světlo, zámek Hranice, Inka,
 Hranice 2002
- Tvar a světlo pro město Zlín,
 Katos cz, s.r.o. Přerov, Zlín 2003

*Pravotočivě vylézající ulita,
 dubové dřevo ø 130, v. 100 cm, 2003*

Zmínka v publikacích:

- Demartini – Socháňská škola II,
Galerie Medium,
Orman, Bratislava 1993
- Slovník českých a slovenských výtvarných
umělců 1950-98, Výtvarné centrum Chagall,
Ostrava 1998
- Socháňské sympozium Sloup 98,
Galerie Caesar, Sprint Olomouc 1998
- Grand Prix obce architektů, Architekt,
a. f. BKK, Praha 2000
- Moderní socha v Praze. Agentura Kdo je kdo,
Praha 2000
- Socháňské sympozium Přední Kopanina 2001,
Ledoborec, Praha 2001
- Strasse der Skulpturen, Plauen 2002
- Osobnosti české současnosti
Agentura Kdo je kdo, Praha 2002
- Nejmladší, NG Veletržní palác, Praha 2003
- Osobnosti české architektury
Agentura Kdo je kdo, Praha 2003

Výstavu pořádá:

Magistrát města Zlína – odbor kultury
a odbor městské zeleně,
Zvláštní poděkování pani Ireně Ondrově,
náměstkyni primátora za podporu této akce.

Projekt podpořili:

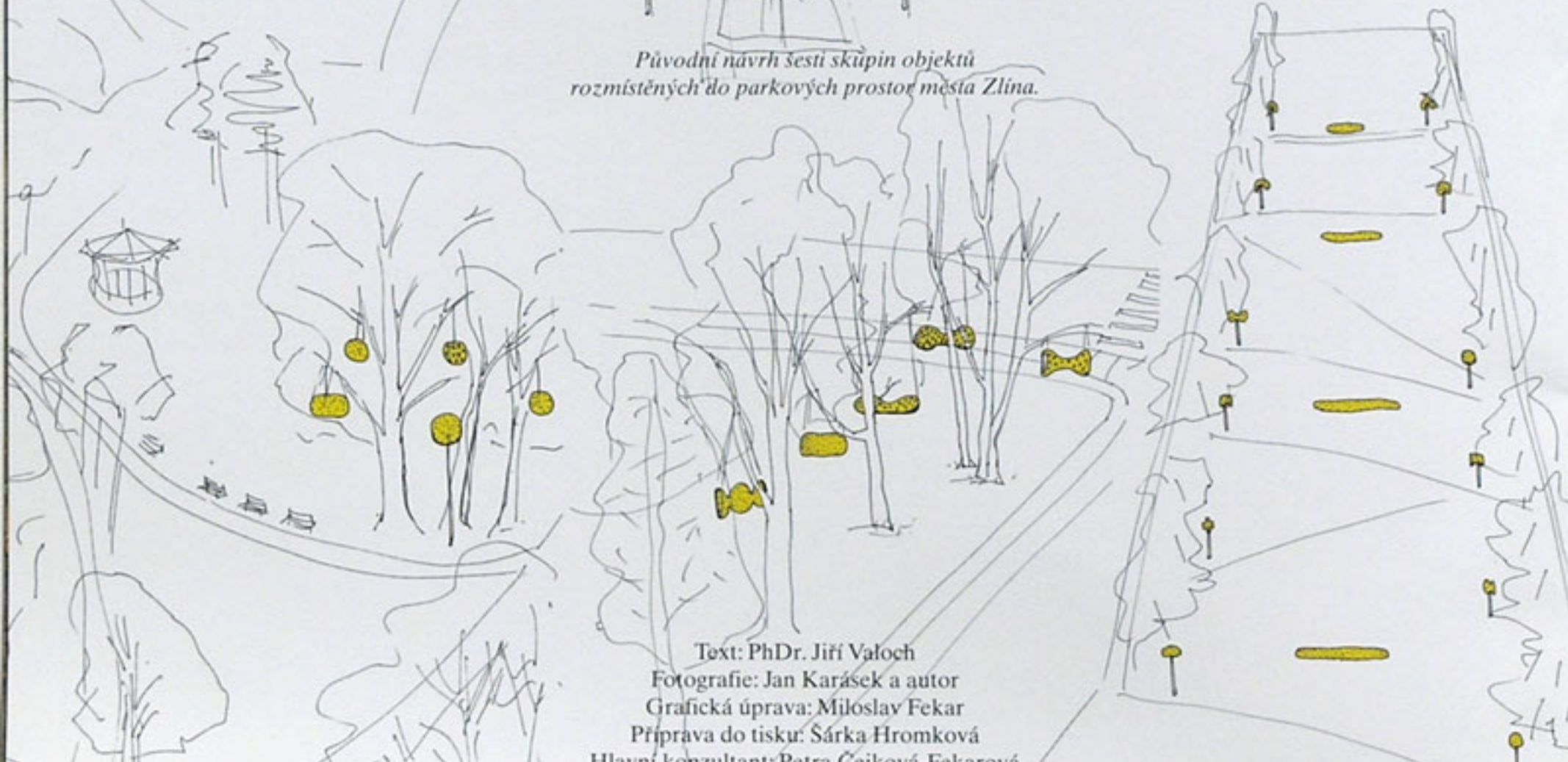
Nadace Tomáše Bati,
Technické služby Zlín s.r.o.,
Vatrans Zlín v.o.s., Jan Novák, Věžky.

*Pohled na stojící,
ležící a pravotočivě vylézající ulitu, 2003*

*Titulní strana:
Rozmístění objektů na náměstí Míru ve Zlíně,
večer probouzejících se světlem,
květen–říjen 2003*

*Původní návrh šesti skupin objektů
rozmístěných do parkových prostor města Zlína.*

Text: PhDr. Jiří Valoch
Fotografie: Jan Karásek a autor
Grafická úprava: Milošlav Fekar
Příprava do tisku: Sárka Hromková
Hlavní konzultant: Petra Čejková-Fekarová
Tisk: KATOS CZ, s.r.o. Přerov 2003